

TOTA PEDRA FA PARET

RECENSIÓ DE

CAMPS, MAGÍ, MARTÍN LLORET, MIRIAM, ORTEGA, RUDOLF, RODRÍGUEZ MARINÉ, MARIA, SOLIVELLAS, IVAN, VIDAL, PAU, I GOMÀ, ENRIC. (EDS.). (2021). MOLT A FAVOR. 57 PROPOSTES I UN PACTE PER LA LLENGUA. EUMO

Teresa Tort Videllet*

Paraules clau: llengua catalana; societat civil, pacte per la llengua, promoció de l'ús; catalanofonia.

EVERY LITTLE BIT HELPS

REVIEW OF

CAMPS, MAGÍ, MARTÍN LLORET, MIRIAM, ORTEGA, RUDOLF, RODRÍGUEZ MARINÉ, MARIA, SOLIVELLAS, IVAN, VIDAL, PAU, & GOMÀ, ENRIC. (EDS.). (2021). MOLT A FAVOR. 57 PROPOSTES I UN PACTE PER LA LLENGUA. EUMO

Keywords: Catalan language; civil society; language pact; use promotion; Catalan-speaking area.

---

* Teresa Tort Videllet, filòloga, tècnica de normalització lingüística del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) i membre de la Junta de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM). ttort@cpl.cat

Citació recomanada: Tort Videllet, Teresa. (2022). Tota pedra fa paret. Recensió de Camps, Magí, Martín Lloret, Míriam, Ortega, Rudolf, Rodríguez Mariné, Maria, Solivellas, Ivan, Vidal, Pau, i Gomà, Enric. (eds.). (2021). *Molt a favor. 57 propostes i un pacte per la llengua*. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 77, 289-292. <https://doi.org/10.2436/rld.i77.2022.3824>

[Tota pedra fa paret](#)¹ és una dita típica del País Valencià, que serveix a Enric Gomà, editor d'aquest manual, per batejar el preàmbul. De bon començament, l'esmentada dita ens convida a intuir l'abast territorial de les propostes presentades pels set autors –filòlegs especialitzats en la divulgació lingüística, alguns dels quals vinculats professionalment a mitjans de comunicació distints– encarregats d'aportar-hi idees. Gomà també radiografia en aquestes primeres pàgines el punt de partida i la voluntat compartida de “traçar propostes específiques per a la difusió del català, lluny de la sociolingüística llagrimosa” (p. 12). Efectivament, de la proposta 1 a la 57, hi trobarem aportacions variades tant pel que fa als destinataris com als executors que se n'haurien de fer càrrec; tant pel que fa als recursos necessaris per implementar-les com al sector social al qual s'adrecen, tant pel que fa a les accions per promoure l'ús social de la llengua com a les que persegueixen la normativització lingüística. Aquesta barreja desigual de suggeriments ens indica que no es tracta d'un treball acadèmic, sinó que pretén fomentar en últim terme l'activisme lingüístic entre els seus interlocutors, sigui quina sigui la seva índole.

Així doncs, de manera alterna, les 57 accions concretes apel·len ara els ciutadans, ara les administracions autonòmiques de tot l'àmbit lingüístic o només d'una part, ara les empreses, ara les organitzacions socials o les universitats, ara els professionals de la llengua... Entre les propostes que tenen com a destinataris els ciutadans, hi podem comptar la que planteja una campanya pels cognoms ben escrits (núm. 7); la que recomana actualitzar els correctors automàtics dels paquets d'ofimàtica (núm. 8); la de sotmetre a votació la llengua de l'escala de veïns (núm. 21); la de ser fidel aplicant el mètode Pilates al nostre comportament lingüístic (núm. 43); la de despenjar el telèfon dient “digui?” (núm. 46); la de dedicar deu minuts a configurar els dispositius en català (núm. 47); la de cercar la complicitat entre els països de parla catalana (núm. 51); la de visitar l'Alguer i Perpinyà com a mètode de conscienciació lingüística (núm. 52) o la d'aplicar un mètode per no saltar al castellà a la primera (núm. 57).

Entre les fórmules que tenen com a objectiu incentivar polítiques lingüístiques per part de l'Administració pública, hi trobem la de fer declaracions només en una de les llengües oficials, el català (núm. 1); la de permetre als pacients saber abans de triar metge o pediatre si entén i parla català o no (núm. 3); la d'impulsar l'organització del Tercer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (núm. 6); la d'establir bonificacions fiscals a les empreses per l'ús del català (núm. 10); la de convertir àrbitres i entrenadors en models lingüístics favorables al català (núm. 11); la de seguir classes en català com a norma per als estudiants extra catalans que estudien aquí (núm. 13); la d'instaurar un dia per la llengua en tot el domini lingüístic (núm. 15); la d'augmentar la presència del català a les plataformes digitals (núm. 16); la de fomentar els referents de llengua per a joves a les xarxes (núm. 17); la de separar el màster que capacita per ser professor de secundària de català del de castellà (núm. 18); la de poder aprendre a conduir en català (núm. 19); l'exigència que l'Administració pública demani productes en català com ara els GPS (núm. 22); la de configurar els ordinadors en català en tots els àmbits dels serveis públics (núm. 24); la de demanar un informe lingüístic en les bases dels concursos i subvencions públics (núm. 25); la d'assessorar lingüísticament les colles falleres (núm. 26); la de crear la figura d'un mediador de referència per ajudar les escoles i instituts en cas de conflicte lingüístic (núm. 27); la de fer una plataforma conjunta de les tres televisions públiques –TV3, IB3 i À Punt (núm. 29); la d'incidir en la formació sociolingüística dels monitors i directors en el lleure (núm. 30); la de lligar la investigació produïda amb ajuts econòmics autonòmics a l'ús del català (núm. 31); la d'incentivar el “voluntariat lingüístic” dels estudiants universitaris oferint-los rebaixes en la matrícula del curs següent (núm. 33); la de promoure l'intercanvi entre escoles de diferents indrets de la catalanofonia (núm. 35); la d'incentivar mestres i professors perquè s'apunten a cursos de català, els quals donin més punts per obtenir plaça (núm. 39); la de recuperar l'espai juvenil 3XL (núm. 40); la de compartir les traduccions dels documents estatals europeus i internacionals entre les administracions de cada territori (núm. 44); la de permetre que a les escoles es puguin oferir classes de català per a infants nouvinguts (núm. 45); la de fomentar la ludificació a les aules amb un conveni de cooperació educativa (núm. 48); la de muntar cursos de català per a adults en escoles públiques (núm. 49); la posada en marxa d'un *reality show* en català (núm. 55) o, finalment, la d'elaborar un pacte per la llengua, que constitueix l'epíleg del llibre.

Pel que fa a les accions que haurien d'executar les empreses, s'hi despleguen la de crear més material de consulta ràpida per als joves en els llibres de text, adreçada a editorials (núm. 9); la d'oferir visites turístiques

---

1 Paremiologia catalana comparada digital: [Tota pedra fa paret](#).

guiades en la llengua marcada prèviament (núm. 14); la de presentar el circ en català (núm. 23); la d'establir un ordre lògic en els missatges de megafonia i les cartes de restaurants (núm. 41); la d'acabar la *Història de la llengua catalana* i recuperar "Les Millors Obres de la Literatura Catalana" (núm. 50), o la d'atrevir-se a fer producció de videojocs 100 % en català (núm. 53).

Amb relació a les organitzacions de la societat civil o a les universitats, el manual planteja iniciatives com ara la creació d'un diccionari urbà en línia dels Països Catalans (núm. 2); la d'unificar la subtítolació a TV3, À Punt i IB3 (núm. 4); la d'impulsar un festival de música en català com Eurovisió (núm. 5); la de penjar a la xarxa obres en català lliures de drets d'autor llegides i enregistrades per voluntaris d'arreu del domini lingüístic (núm. 12); la de socialitzar la dramàtúrgia actual per complementar la feina escolar (núm. 20); la d'impulsar una campanya de micromecenatge per a la traducció de videojocs (núm. 28); la de fer campanyes potents del país en català, no traduïdes del castellà (núm. 32); la de difondre al gran públic la feina dels sociolingüistes (núm. 34); la de transcriure els noms d'alfabets no llatins segons les normes catalanes (núm. 36); la d'organitzar una fira dedicada al català (núm. 37); la d'incloure per sistema la variació dialectal en les assignatures de dicció catalana (núm. 38); la d'elaborar un diccionari col·laboratiu de català col·loquial (núm. 42); la d'actualitzar, sota l'empara de la Secció Filològica, l'*Atles Lingüístic del Domini Català* amb micromecenatge i voluntaris (núm. 54) o bé la d'aprofitar la visibilitat del feminisme per fer més present el català al món (núm. 56).

Finalment, pel que fa als professionals de la llengua, no hi ha cap suggeriment que s'hi adreci directament, però sí que es fa referència al llarg del text a les tasques de diversos treballadors de l'Administració pública i les responsabilitats que els pertocarien. Seria el cas de la proposta núm. 9, en què s'apel·la a la responsabilitat del professorat del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) en la difusió del català col·loquial i del lèxic més vulgar o de l'argot; una idea encomiable que realment s'assumeix només parcialment, perquè resulta difícil de compaginar amb la consolidació de l'aprenentatge del registre estàndard en només quatre hores lectives setmanals en períodes curts de temps. O bé el suggeriment que es fa en la núm. 45 quant a la possibilitat que una part dels tècnics del CPNL es dediquin a fer classes de català per a infants a les escoles, la qual passa per alt que la demanda sostinguda de classes de català per a adults faria inviable aquest pla.

Per tant, a partir de l'anàlisi de les propostes en funció de qui són els destinataris als quals s'adrecen, ens adonem que el manual està orientat majoritàriament –exactament la meitat de les idees recollides– a reclamar més accions de política lingüística a l'Administració pública. Ara bé, tot i que en el preàmbul s'assenyala que no s'acostumen a reclamar responsabilitats a les administracions locals, a l'Estat espanyol o bé a la Unió Europea, el cert és que al llarg del llibre no es detallen accions que interpel·lin la competència d'aquestes administracions en la promoció de la llengua catalana, llevat d'alguns casos molt puntuals. Cal interpretar, doncs, que els autors tenen la voluntat d'exposar déficits en la política lingüística de la Generalitat de Catalunya, la Generalitat Valenciana o el Govern de les Illes Balears i d'indicar algunes línies de treball que consideren que no s'han abordat encara o que no s'han dut a terme amb prou eficàcia. En aquest sentit, en el manual s'acostuma a delimitar clarament què caldria aconseguir, és a dir, quina és l'aspiració final de cadascuna de les propostes. Per contra, detectem mancances diverses en l'exposició del com caldria actuar per aconseguir aquestes fites.

En tot cas, els autors de *Molt a favor* presenten un ventall d'idees que es posen a l'abast d'actors diversos amb més o menys poder per afavorir l'ús social del català i la qualitat lingüística en els usos públics i emblemàtics. Algunes de les aportacions voldrien emular l'esperit d'algunes de les accions ambicioses que s'han impulsat durant les últimes dècades i que han tingut una repercussió molt positiva per al conjunt de la nostra comunitat lingüística, com ara la creació de Softcatalà i la feina que ha dut a terme o la traducció i manteniment de la versió en català de la Viquipèdia. En el cas de les accions atribuïbles a l'Administració pública, s'hi esmenta el programa del Voluntariat per la llengua, impulsat per la Secretaria de Política Lingüística de Catalunya i implementat principalment pel CPNL, i que s'ha estès també a la resta del domini lingüístic. Pel que fa al manual, entre els bons exemples d'aquest tipus de plantejament, en podríem destacar el núm. 4, sobre la unificació de la subtítolació a TV3, À Punt i IB3 i, en consonància, el núm. 29, de fer una plataforma conjunta de les tres televisions públiques; el núm. 12, sobre la publicació a la xarxa d'obres llegides per voluntaris d'arreu del domini lingüístic, o el núm. 55, sobre la posada en marxa d'un *reality show* en català. Òbviament,

tant si és fruit de la lectura d'aquest llibre com si no, l'últim apartat, dedicat a la necessitat d'impulsar un pacte per la llengua, ha estat, si més no, premonitori.

D'altra banda, si ens fixem en el plantejament general de les accions, es parteix d'un discurs eminentment periodístic i d'una exposició sintètica de la informació, cosa que provoca que en força casos no es detallin els precedents que s'han dut a terme en alguns àmbits; per exemple, en el núm. 16, sobre la necessitat d'augmentar la presència del català a les plataformes digitals, o en el núm. 19, pel que fa a aprendre a conduir en català, o, especialment, en el núm. 26, sobre la qualitat lingüística dels llibres de falles, s'obvien les campanyes i els esforços anteriors o vigents que hi ha dedicat l'Administració pública. En aquesta mateixa línia de documentació escassa, no ens podem estar d'assenyalar que la proposta núm. 57 –sobre l'aplicació del mètode 21 dies per a no canviar de llengua immediatament– coincideix amb un dels recursos que ofereix el CPNL a organitzacions i empreses² des de fa ja una dècada. Un altre aspecte que afebleix algunes exposicions és el desconeixement de la metodologia de treball en planificació lingüística; en són dos casos paradigmàtics el núm. 11, sobre com convertir àrbitres i entrenadors en models lingüístics a favor del català, i el núm. 25, pel que fa a incloure un informe lingüístic en les bases dels concursos públics. En concret, és envejable la convicció que es mostra en algunes afirmacions d'aquests capítols, com ara “n'hi hauria prou que els responsables d'aquests organismes impartissin directrius favorables a l'ús de la llengua perquè l'espiral que arrossega milers d'esportistes catalans al canvi de llengua comencés a revertir”, ja que la insistència durant dècades en estratègies semblants no ha donat als treballadors públics uns resultats predictibles.

En resum, aquest manual fa aportacions valuoses per afavorir el coneixement, l'ús social i el prestigi del català en tota la catalanofonia, malgrat que seria desitjable un mica més d'ordre en l'exposició de les propostes i a pesar que, en alguns casos, presenta mancances en el rigor documental i en la concreció de la manera com s'haurien d'executar les idees que s'hi apleguen.

---

2 Presentació a les I Jornades de dinamització del CPNL (2013): [Pla 21 dies. Una eina per impulsar un canvi d'hàbits lingüístics](#).